

GRUNDNOTAT

Kommissionens Grønbog "Skovbeskyttelse og skovinformation i EU: Skovene skal rustes til klimaændringerne". KOM (2010) 66 endelig.

1. Status

Kommissionen har den 2. marts 2010 fremsendt ovennævnte grøn bog til Rådet og Europa-parlamentet. Rådssekretariatet har fremsendt en dansk version den 4. marts 2010.

Europa-Parlamentet har endnu ikke udtalt sig om grøn bogen.

Grøn bogen er i offentlig høring indtil den 31. juli 2010.

2. Formål og indhold

Formålet med grøn bogen er at indlede en debat mulige EU-indsatser, der kan bidrage til en bedre beskyttelse af skove - og bedre information om skove i EU. Indsatserne skal navnlig ses i lyset af behovet for at tilpasse skovene til kommende klimaforandringer. Kommissionen fremhæver skovenes flersidige funktioner og sætter som mål, at skovene i EU opretholder deres produktive, samfundsmæssige, økonomiske og miljømæssige funktioner. Samtidig noterer Kommissionen, at udøvelsen af skovpolitikken hovedsagelig henhører under medlemsstaternes kompetence.

Kommissionen fremhæver som vigtige delmål for grøn bogen, at redegøre for:

- den generelle situation og skovenes globale betydning
- de europæiske skoves karakteristiske træk og funktioner
- vigtigste udfordringer for de europæiske skove i et klima under forandring
- eksisterende redskaber til skovbeskyttelse og informationssystemer, der kan anvendes til at imødegå udfordringerne og til at overvåge tiltags miljømæssige virkninger.

Grøn bogen rejser endvidere en række spørgsmål om mulige midler til at sikre skovenes beskyttelse og formidlingen af oplysninger herom i EU. Spørgsmålene kredser om fem overordnede temaer:

1. Skal der gøres mere for at bevare, styrke og afbalancere skovenes flersidige funktioner, og i givet fald på hvilket niveau – EU, nationalt eller andet?
2. Er skovene tilstrækkeligt rustet til at imødegå virkninger af klimaforandringer, og hvis ikke, hvor, hvor hurtigt og hvordan bør der sættes ind – og hvad er EU's rolle?
3. Er de eksisterende politiske virkemidler i EU og medlemsstaterne tilstrækkelige til at ruste skovene til klimaforandringer eller er der behov for nye virkemidler?
4. Hvordan bør skovbrugspraksis ændres for at opretholde skovenes produktive og beskyttende funktioner - og gøre dem mere robuste overfor klimaændringer og undgå tab af biodiversitet?
5. Er den foreliggende information om skove tilstrækkelig for at kunne vurdere de europæiske skoves sundhedstilstand, produktionspotentiale, kulstofbalance, miljøbeskyttende funktioner (jord, vand, klima, biodiversitet), sociale funktioner og erhvervets levedygtighed?

Centralt i alle grupper af spørgsmål er afvejningen af, hvad og hvor meget, der kan og bør løses i nationalt regi og hvor der er behov og mulighed for merværdi ved en særlig EU-indsats. Svarene skal bidrage til Kommissionens overvejelser om, hvilke yderligere tiltag der skal iværksættes på EU-plan for at ruste de europæiske skove bedre til klimaændringerne - og til at opfylde deres flersidige funktioner. Svarene vil også indgå i overvejelser om en mulig revision af de klimarelaterede aspekter af EU's skovbrugsstrategi.

Skovenes tilstand og funktioner

Grønbogen giver en oversigt over den aktuelle skovtilstand og skovenes væsentligste flersidige funktioner.

Grønbogen nævner, at skove opfylder mange forskellige og indbyrdes forbundne funktioner, og at der for at beskytte disse kræves afvejede forvaltningsmetoder, der baseres på fyldestgørende oplysninger. Tre overordnede funktioner fremhæves: socioøkonomiske funktioner, miljømæssige funktioner og skovenes rolle i klimareguleringen.

Mht. skovenes socioøkonomiske funktioner fremhæver grønningen blandt andet:

- at skove sikrer arbejdspladser og indtægter og råvarer til industrien og vedvarende energi,
- at der 16 mio skovejere i EU og 350.000 personer, der er beskæftiget inden for skovbruget,
- at træproduktion er hovedindtægtskilden for de fleste skovbrugsbedrifter,
- at den primære træ- og papirindustri beskæftiger mere end 2 mio. personer og har en samlet omsætning på 300 mia. EUR årligt,
- at træ er grundlaget for en stor forædlingsindustri inden for blandt andet møbelindustrien, bygge- og anlægssektoren og trykkeri- og emballagebranchen,
- at træbaserede råvarer, skovbrugsprodukter og skovbrugstjenester kan udgøre et af de vigtigste grundlag for økonomisk opsving og "grøn" vækst i landdistrikter
- at skove har stor betydning til rekreative formål, herunder jagt og bær- og svampeplukning
- at skove fremmer turisme
- at skove bidrager til sundhed og velfærd og øger værdien af nærliggende bebyggelser

For at sikre opretholdelsen af potentialet for et bæredygtigt udbud af træ anfører grønningen behov for:

- udvikling af nye trækilder, primært ved at udvide det areal, der anvendes til dyrkning og hugst
- bedre udnyttelse af træ fra eksisterende kilder i EU, fx gennem fjernelse af mere ved
- øget effektivitet i produktionen og anvendelsen af træ
- øget import af træ til EU

Grønbogen slår fast, at dette indebærer nye udfordringer for bæredygtig skovdrift på alle niveauer. Der peges bla. på det mulige behov for ændringer i træartsvalg og bevoksningssammensætning samt hyppigere og tidligere udtynding, afhængigt af de lokale forhold.

Mht. skovenes miljømæssige funktioner fremhæver grønningen blandt andet:

- at skove bidrager til at bevare og forbedre jordens frugtbarhed og produktivitet (pga. rødderne, som øger forvitringen af klipper og øger jordbundens indhold af organisk materiale)
- at skove beskytter mod erosion og ørkendannelse, bla. ved at mindske vandafstrømning og vindhastighed,
- at skove spiller en vigtig rolle for oplagring, rensning og frigivelse af vand til vådområder og grundvandsmagasiner, og beskytter kvaliteten af drikkevand,
- at skove er en vigtig del af Europas natur og huser det største antal hvirveldyr på kontinentet,

- at bevaring af biodiversiteten (fra naturtyper til genressurser) forbedrer skovenes foryngelsesevne og robusthed overfor bla. klimaændringer
- at skovnaturtyper dækker 14 mio hektar i EU og næsten 20 % af de særligt beskyttede naturområder på land (Natura 2000 områder),
- at uberørte skove dækker 9 mio hektar og at disse skovnaturtyper har været kilden til mange af de dyrkede afgrøder, vilde frugter og lægeplanter, der anvendes i dag.

Mht. skovens rolle i klimareguleringen anfører grønbogen blandt andet:

- at skove spiller en afgørende rolle i det globale kulstofkredsløb, idet skove i vækst fungerer som kulstofdræn (fordi de optager mere CO₂ end de afgiver), mens skove under nedbrydning bidrager til øget nettoudledning af CO₂.
- at nationale skovopgørelser er de vigtigste datakilder for vurdering af, om skove fungerer som kulstofdræn eller kilder til CO₂,
- at nationale opgørelser viser, at skovtilvæksten i EU for tiden er større end skovhugsten,
- at kapaciteten til at fungere som kulstoflager kan påvirkes af de samlede virkninger af klimaændringer (fx hyppigere og voldsomme storme), større forekomst af ældre bevoksninger og uventet stigning i hugsten

Klimaændringernes indvirkning på skove

Grønbogen anfører, at de menneskeskabte klimaændringer er ved at overgå økosystemernes naturlige tilpasningsevne, og at bla. nye skadevoldere og storme er af en sådan art, at skovene i dag har sværere ved at tilpasse sig gennem deres naturlige tilpasningsevne end tidligere. Det anses for sandsynligt, at der vil være behov for større indgreb for at opretholde et levedygtigt skovdække og kontinuitet i alle skovenes funktioner.

Grønbogen fremhæver, at der findes en klar sammenhæng mellem aktiv skovdrift og mindskelse af brandrisiko, idet et velfungerende marked for bioenergi som giver økonomisk incitament til at fjerne biomasse, samtidig kan reducere risikoen for brand.

Anvendelige instrumenter til skovbeskyttelse

Grønbogen peger på en række instrumenter som medlemsstaterne i dag har til rådighed for at sikre beskyttelsen af skovene, herunder relevant lovgivning i medlemsstaterne og på EU-plan, informationssystemer og bæredygtig skovbrugspraksis. Derudover peges på rollerne for Kommissionens Stående Skovbrugskomité, Den Rådgivende Gruppe for Skovbrug og Korkproduktion, Det Rådgivende Udvalg vedrørende Træ og papirindustrien og Ekspertgruppen vedrørende Skovbrande.

Som vigtige EU instrumenter, der vedrører skovsektoren fremhæves det, at der findes en række indsatsområder, som har relevans udover de direkte skovrelaterede instrumenter (EU's skovbrugsstrategi, EU's handlingsplan for skovbruget og meddelelsen om en innovativ og bæredygtig træ- og papirindustri i EU).

Grønbogen fremhæver, at information om skovenes ressourcer og tilstand er afgørende for at sikre, at de beslutninger, der træffes vedrørende skove, har de størst mulige samfundsmæssige, økonomiske og økologiske fordele på alle niveauer. Der peges på syv informationsniveauer:

- *Nationale skovopgørelser*
- *Det integrerede system for forvaltning og kontrol*
- *Overvågning af skovenes tilstand*
- *Overvågning af skovbrande*
- *Klassificering af skove:*

- *Det Europæiske Skovdatacenter*
- *Eurostat*

Grønbogen anfører, at der i øjeblikket ikke findes noget system til overvågning af skadedyrsangreb i EU, og at det kan blive nødvendigt i lyset af den påvirkning, som klimaændringerne forventes at få på forekomsten af skadelige organismer. Derudover angives manglen på sammenlignelige og dokumenterbare oplysninger at give et ufuldstændigt billede af opgørelsen over skovbrugsaktivitetens udledning af drivhusgasser og deres indvirkning på skovenes biodiversitet.

Harmoniseret rapportering ud fra et mere fuldstændigt sæt af indikatorer angives at kunne være en effektiv måde til at sikre bedre oplysninger om skovenes anvendelse, funktioner og beskyttelse. Ligeledes angives bedre information om kulstofindholdet i skove og kulstofbinding i fældede træprodukter at være afgørende, hvis skovene og skovbruget skal kunne bidrage effektivt til afbødningen af klimaændringerne.

Vejen frem

Kommissionen fremhæver, at formålet med grønningen er at tilskynde til en offentlig debat i medlemsstaterne. EU-institutionerne og alle interesserede parter – organisationer eller privatpersoner – opfordres til at indsende deres bemærkninger til spørgsmålene i grønningen såvel som til øvrige emner vedrørende skovbeskyttelse og skovinformation, som de ønsker at tage op.

3. Euro-Parlamentets udtalelser

Europa-Parlamentet har endnu ikke behandlet forslaget.

4. Nærhedsprincippet

Da der er tale om en grønning, er en vurdering af nærhedsprincippet ikke relevant. Såfremt grønningen eventuelt udmøntes i konkrete forslag, vil der i den forbindelse ske en vurdering af nærhedsprincippet.

5. Konsekvenser for Danmark

Grønningen har ingen umiddelbare lovgivningsmæssige, økonomiske eller miljømæssige konsekvenser, da der tale om et debatoplæg, som alene indbyder til at afgive høringssvar til Kommissionen. Såfremt Kommissionen efterfølgende vælger at fremlægge forslag på en række af de i grønningen omtalte områder, vil der i den forbindelse blive gennemført en vurdering af forslagernes konsekvenser for Danmark.

6. Høring

Forslaget vil blive sendt i høring i miljøspecialudvalget. Folketinget vil blive orienteret om resultatet af specialudvalgshøringen i et revideret grundnotat

7. Dansk holdning

Regeringen hilser grønningen velkommen og er i den forbindelse enig i behovet for en debat om mulige EU-indsatser, der kan bidrage til en bedre beskyttelse af skove - og bedre information om skove i EU i lyset af klimaforandringerne.